

แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงอายุ
ตำบลบ้านต๊อ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์

Guidelines for Conveying Local Wisdom of the Elderly Society:

A Case Study of Sangsuk School – the Elderly, Ban tio Sub-district, Lom Sak
District, Phetchabun Province

ณัฐวัฒน์ แซงภูเขียว

Nattawat Zangphukieo

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คณะวิทยาการจัดการ

อีเมล : Nattawat@cas.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) 22 พฤษภาคม 2563

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 21 สิงหาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 26 สิงหาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข – ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านต๊อ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาและนำเสนอข้อมูลการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข – ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านต๊อ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข – ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านต๊อ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 120 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการวิจัย พบว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ค่าเฉลี่ย 90.0) อายุ 61 – 65 ปี (ค่าเฉลี่ย 60.8) ระดับการศึกษาประถมศึกษา (ค่าเฉลี่ย 73.3) กระบวนการของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันสังคม ด้านกระบวนการถ่ายทอด ระดับอายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยรวมและด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันสังคม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านกระบวนการถ่ายทอด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันทางสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านกระบวนการถ่ายทอดมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น สังคมผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The objectives of this study were to: 1) study the process of transferring local wisdom of the elderly: A case study of Udom Suksa School-Elderly in Tambol BanTio, LomSak District, Phetchabun Province, 2) study and present the local wisdom information of the elderly: A case study of UdomSuksa School-Elderly in Tambol BanTio, LomSak District, Phetchabun Province. Data were collected by using questionnaire from the Elderly in TambolLomSak, Phetchabun Province with the total number of 120 people. The statistics used to analyze data comprised percentage, average and standard deviation.

The results of the research were found that most of the respondents were female (average: 90.0) with the age between 61 - 65 years (average: 60.8), level of education was primary education (average 73.3). The process of transferring local wisdom was at a moderate level arranging from the most to least average as follows: environmental aspect, personal aspect, social aspect, institutional aspect and the process of transferring respectively. Different ages, in overall, had different opinion on local wisdom transfer in environmental aspect, personal aspect, social aspect, institutional aspect and environmental aspects, while there was not different opinion in transmission process with statistical significance at 0.05 level. Different education level, in overall, had different opinion on the transfer of local wisdom in environmental aspect, personal aspect, social aspect, institutional aspect and environmental aspects, while there was not different opinion in transmission process with statistical significance at 0.05 level.

Keywords : Local Wisdom, the Elderly Society

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นับเป็นจังหวะเวลาที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลัก ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

ท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ คุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูง ที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอรัปชั่นเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดัน ขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็มีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ศักยภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพทางสังคมในด้านต่าง ๆ โครงสร้างประชากรไทยได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยมากขึ้นตามลำดับและจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวน ประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยยังต่ำเนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยี และปัญหา การบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย และเมื่อ ประกอบกับคุณภาพคนที่ยังต่ำในทุกช่วงวัยที่จะส่งผลกระทบต่อเนื่องกันก็จะยังเป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนา ประเทศ ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนา ความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพ และมีแนวโน้มอยู่คนเดียว สูงขึ้น รวมทั้งการเลือนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัลโดยที่คนไทย จำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต วิกฤติปัญหาภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นซับซ้อนเกินกว่าที่ชาวบ้านจะเข้าใจ แต่จากสภาพความจริงที่เห็นด้วยตา คิดง่าย ๆ จาก “สิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องดำรงชีวิต สภาพปัญหาที่มากกระทบ ธุรกิจขนาดใหญ่ถึงผูกขาดเข้ามาในชุมชน ตั้งแต่ปัจจัยการผลิตทางการเกษตร และการตลาด รวมทั้งผลิตภัณฑ์สินค้าแบบบริโภคนิยมที่ไม่มีคุณค่าต่อการผลิต พื้นที่การเกษตร หรือ “ที่ดิน” หนึ่งใน “ปัจจัยการผลิต” มีน้อย หรือ ชาวบ้านไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่ทำการเกษตร ทำให้คนรุ่นใหม่ภาคการเกษตรหนีไปทำงานที่อื่น ในภาคอุตสาหกรรมและการบริการ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่หนุ่มสาว ปล่อยให้คนแก่คนสูงอายุนั่งอยู่บ้าน ยาพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน ศิลปพื้นบ้าน จมอยู่กับกฎหมายลิขสิทธิ์ ระบบมาตรฐานต่าง ๆ พัฒนาไม่ทันต่อความทันสมัยของโลกไฮเทคแห่งการทำลายล้าง แม้ว่ากรมทรัพย์สินทางปัญญาจะมีการขึ้นทะเบียน การแจ้งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การจดสิทธิบัตร หรือปัญหาการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ หรือกรณีผู้คิดค้นองค์ความรู้ไม่ได้หวงสงวนสิทธิ์เมื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกแพร่หลาย

ทำอย่างไรจะให้เศรษฐกิจชาวบ้านอยู่รอดคือเป้าหมาย “ชุมชนต้องอยู่รอด” “ต้องอยู่ได้” การ

กลับไปดูและให้ความใส่ใจใน “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ในองค์ความรู้ที่มีอยู่มากมายในวิถีชีวิตของคนบ้านนอกจะเป็นมิติใหม่ “ทางเลือกใหม่” ของการพัฒนาเศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข – ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาและนำเสนอข้อมูลการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข – ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานของการศึกษา

กระบวนการของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข – ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัยบ้านดัว ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ โดยเลือกใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้คือ

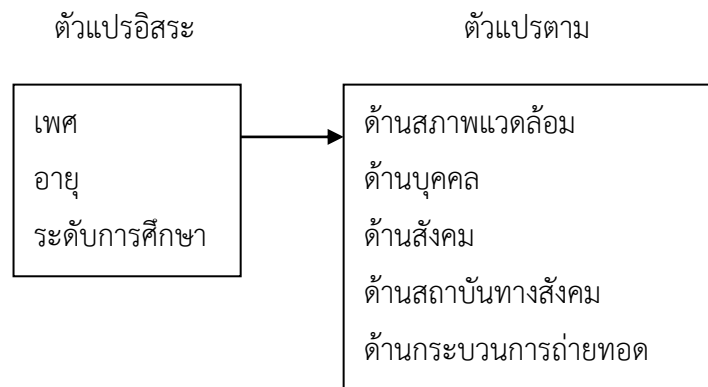
1. ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัย เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่เป็นสมาชิกของโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัยบ้านดัว ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Samplings) ซึ่งได้จากการคำนวณของ Taro Yamane
3. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่เข้าศึกษาในโรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 120 คน
4. สถานที่ศึกษาที่ผู้วิจัยใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ กลุ่มผู้สูงอายุ โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้สูงอายุ และครอบครัว ได้รู้จักภูมิปัญญาของท้องถิ่นและสามารถอนุรักษ์ให้คงอยู่
2. ผู้สูงอายุ และครอบครัว ได้มีส่วนร่วมและกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

3. สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นและนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ได้

กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยเลือกใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นคำถามแบบให้ผู้ตอบกรอกเองและตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันสังคม และด้านกระบวนการถ่ายทอด รวมทั้งสิ้น 27 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 1-5 แทนความคิดเห็นที่มีต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยแปลความหมายด้วยวิธีการใช้ค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผล 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545) ค่าเฉลี่ย ความหมาย

- 1.00 – 1.49 ระดับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.50 – 2.49 ระดับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับน้อย
- 2.50 – 3.49 ระดับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.50 – 4.49 ระดับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับมาก
- 4.50 – 5.00 ระดับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open – End) แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ วิทยาลัย โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ และการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่เคยจัดขึ้นในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ วิทยาลัย โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ คำถามแบบตรวจสอบรายการด้วยค่าความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามและนำไปให้คณะกรรมการการตรวจแก้ไข เพื่อความสมบูรณ์ถูกต้อง

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจไปหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ 3-5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์เนื้อหา
2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการสอบถามจาก คณะกรรมการมาทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำผลไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 120 ชุด จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับมาทดสอบความเชื่อมั่น โดยคิดคำนวณด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจำนวน 120 ตัวอย่าง และตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วน

1. เก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มผู้สูงอายุ โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 120 ชุด
2. นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้รับแบบสอบถามคืนครบ 120 ฉบับ คิดเป็น 100 %

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่และค่าร้อยละ

1.2 ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามในสมมติฐานต่าง ๆ โดยใช้ในการวิเคราะห์ Independent Sample t-test, F-test กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95 %

2.1 เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานกับประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยใช้สถิติและหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างของค่า t-test และ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) โดยกำหนดค่า p-value ที่ 0.05

2.2 ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยการอ่านพิจารณาข้อเสนอแนะพร้อมทั้งจับกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกัน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาค้นคว้าโดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการพรรณนาลักษณะประชากรที่ศึกษาและทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นคำถามแบบให้ผู้ตอบกรอกเองและตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุและระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ ใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านบุคคล 3) ด้านสังคม 4) ด้านสถาบันทางสังคม และ 5) ด้านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระหว่างเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระหว่างอายุ และระดับการศึกษา โดยการ

วิเคราะห์หาความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 1 ระดับ 0.05 ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี S - Method ของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 เป็นเพศชาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ด้านอายุ พบว่า ส่วนมากอายุ 61 – 65 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 อันดับรองลงมาอายุ 66 – 70 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 สูงกว่า 70 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 อายุ 60 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ ด้านการศึกษาพบว่า ส่วนมากมีการศึกษาประถมศึกษาจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 อันดับรองลงมา ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ปริญญาตรีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

2. ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.48$) ด้านบุคคล ($\bar{X}=3.46$) ด้านสังคม ($\bar{X}=3.35$) ด้านสถาบันทางสังคม ($\bar{X}=2.93$) ด้านกระบวนการการถ่ายทอด ($\bar{X}=2.93$) มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X}=3.23$)

3. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระหว่างเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

4. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระหว่างอายุ และระดับการศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ การศึกษา อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 อายุ 61 – 65 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 ระดับการศึกษาประถมศึกษาจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3

2. ประชาชนมีการนำแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันทางสังคม ด้านกระบวนการการถ่ายทอด อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.87) ด้านบุคคล ($\bar{X}=3.46$, S.D.=0.67) ด้านสังคม ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.93) ด้านสถาบันทางสังคม ($\bar{X}=2.93$, S.D.=1.08) ด้านกระบวนการการถ่ายทอด ($\bar{X}=2.93$, S.D.=1.02)

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันสังคม ด้านกระบวนการถ่ายทอด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน

4. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเพศชายและหญิงเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

5. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระหว่างอายุ และระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ส่วนในรายด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันสังคม และด้านกระบวนการถ่ายทอด ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ส่วนในรายด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันสังคม และด้านกระบวนการถ่ายทอด ไม่แตกต่างกันทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริลักษณ์ รื่นวงศ์ (2557) การเป็นสมาชิกกลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกลุ่มแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการทำกิจกรรมกลุ่มในสังคมนอกเหนือจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันแล้วการเข้าร่วมกลุ่มยังทำให้ได้รับการยอมรับว่าผู้สูงอายุเป็นคนที่มีความประสพการณ์ ทำให้รู้สึกว่ามีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง จำนวน 5 ด้าน คือด้านสภาพแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านสถาบันทางสังคม ด้านกระบวนการถ่ายทอด สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก สภาพแวดล้อมของชุมชนการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก เศรษฐกิจชุมชนการสนับสนุนการเงินของภาครัฐ ซึ่งสอดคล้อง

กับผลการวิจัยของ พระประจักษ์ จกกรมโม (อ้างถึงใน อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2549) ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดจากการสั่งสมเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดทุกสาขาวิชา ไม่แยกเป็นวิชาๆ แต่จะเป็นสหวิทยาการที่ผสมกลมกลืนและเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ อาชีพ ความเป็นอยู่ การศึกษา การปกครอง และวัฒนธรรม

ด้านบุคคล พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก การพัฒนาตนเองในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ได้รับการยอมรับ ทศนคติ ความเชื่อในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก ความรู้ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัฒนา สุขประเสริฐ (2558) ได้กล่าวว่า ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้นำในชุมชน คือบุคคลที่สมาชิกในชุมชน ให้การยอมรับว่าเป็นผู้ที่วางตัวและประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม สมควรที่จะได้เป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตาม รวมถึง เป็นผู้ที่คู่ควรในการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งให้กับผู้อื่น บุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดีในการเชื่อมต่อเรื่องราวหรือบอกเล่าถึงอดีตและวิถีการดำเนินชีวิตและองค์ความรู้ของสมาชิกและชุมชน โดยใช้เทคนิคการบอกเล่าเรื่องราวและถ่ายทอดประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้นำมาทำการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ จัดระบบและพัฒนาให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อไป และนธกรณ กันทวยอด (2557) การจัดตั้งแกนนำเครือข่าย การทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การนำเสนอข้อมูลผู้สูงอายุแก่ที่ประชุมเวทีประชาคม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำแผนส่งเสริมสุขภาพ แต่งตั้งคณะกรรมการ การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การประชาสัมพันธ์ การดำเนินการจัดการเรียนการสอนและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนผู้สูงอายุมีปัจจัยเงื่อนไขที่หนุนเสริมให้เกิดการดำเนินงานได้แก่ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป้าหมายชัดเจน กิจกรรมต่อเนื่อง การประสานความร่วมมือ การเรียนรู้และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และการมีธนาคารความดีก่อให้เกิดการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ

ด้านสังคม พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับแรก การพัฒนาเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันในชุมชนการมีส่วนร่วมในขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน การอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน มีสถานะทางสังคมเป็นที่ยอมรับ อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก การดูแลรับผิดชอบต่อชุมชนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีบทบาทหน้าที่ทางสังคมในชุมชน การมีส่วนร่วมในชุมชน การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน การยอมรับในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยศพร บรรเทิงสุข (2556) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญา เครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่ชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวาสันติ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่ายังมีปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิต เครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลให้เกิดปัญหามากมาย ดังนั้นการที่จะคงรักษาภูมิปัญญาการผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวาสันติ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจระหว่างชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับชุมชนต่อวิธีการผลิต

เครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิม และสุมาลี สังข์ศรี (2550) ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการสั่งสมสืบทอดมาจากประสบการณ์และความสามารถของชาวบ้านอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคม ได้แก่การรวมกลุ่มและโครงสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชน รวมทั้งทางธรรมชาติที่เอื้อต่อการนำมาแปรรูปให้เป็นผลผลิตทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างอาชีพ รายได้ที่จะนำมาซึ่งการพึ่งตนเอง ทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ชุมชน ตลอดจน ภาพรวมของประเทศในอนาคต

ด้านสถาบันทางสังคม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก การบริหารจัดการของภาครัฐในชุมชนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสนับสนุนส่งเสริมของภาครัฐเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน การออกนโยบาย กฎหมายสิทธิบัตรเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ ณ ถลาง และคณะ (2539) ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์สั่งสมจนมีความรอบรู้ มีทักษะ ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคม จนเป็นที่ยอมรับของสังคมว่าเป็นภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชาวบ้าน

ด้านกระบวนการถ่ายทอด พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก การบอกเล่าการสาธิต อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้การเรียนรู้จากสื่อ อยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก การแสดงพื้นบ้านการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธงชัย พานุก (2552) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พบว่า ความรู้หรือภูมิปัญญาที่มีต่อการจัดการความรู้ ได้แก่ ความรู้ฝังลึกในตัวบุคคล (Individual Knowledge) ได้รับการถ่ายทอด ปลุกฝัง ฝึกฝนให้มีความรู้ และทักษะติดตัวมาตั้งแต่ยังเล็ก เมื่อมารวมกลุ่มกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเป็นความรู้ขององค์กร (Organizational Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่มีโครงสร้างเกิดมาจากความคิด (Thinking) ประสบการณ์ (Experience) ทักษะ (Skill) และการปลุกฝังถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ร่วมกับการเรียนรู้จาก การศึกษาอบรม การสังเกต สาธิตและการปฏิบัติจริงจนกลายเป็นความรู้และทักษะเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชุมชน และเยาวเรศ แต่งจวง (2556) ควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเด็กและเยาวชน ควรจัดกิจกรรมแสดงความรักความกตัญญูแก่ผู้สูงอายุ เช่น รดน้ำคำหว่าแก่ผู้สูงอายุ กิจกรรมนันทนาการร่วมกันโดยมีสมาชิกหลายวัย และจัดให้มีการทัศนศึกษาด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรจัดให้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุม และร่วมกันกำหนดนโยบายกิจกรรมที่จะจัดขึ้นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดัวโดยเน้นให้ประชาชน และกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจได้มีสิทธิในการเข้าร่วมประชุม ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมกันสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและลูกหลาน ในการร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชน ควรจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น โดยการประยุกต์ให้เข้ากับ

กิจกรรมต่าง ๆ ในเทศกาล เพื่อเน้นความสำคัญและการเปิดโอกาสให้ทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนให้มีส่วนร่วมกับชุมชนถือเป็นโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการผลักดัน ส่งเสริม และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

3. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือโปสเตอร์โดยใช้กระบวนการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มประชาชน

4. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องคอยให้การสนับสนุน ส่งเสริม จัดสรรงบประมาณในการหา แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดจ้างวิทยากร หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยตรงเพื่อใช้สอน ใน วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือเวลาเย็นหลังเลิกเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย ตำบลบ้านตัว อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย หรือประเด็นใดควรได้รับการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบสานต่อไป

2. จัดการศึกษาวิจัยในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญา โรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนสร้างสุข-ผู้สูงวัย เพื่อที่จะได้ข้อมูลไปสร้าง แผนในการพัฒนา ท้องถิ่นด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย พานู. (2552). *การจัดการความรู้ธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- นธกรธรณ กันทายอด. (2557). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามแนวทางการจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2558). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาส่งเสริมและ นิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยศพร บันเทิงสุข (2556). *การวิจัยแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมโดยการมี ส่วน ร่วม ของชุมชนท้องถิ่นที่ชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขาว อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- เยาวเรศ แดงจวง. (2556). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. *วารสาร ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร (Phetchabun Rajabhat Journal)*, 16(2), 85-93.

- ศิริลักษณ์ รื่นวงศ์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบล ห้วยงุ้ม อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทระดับปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง).
- สุมาลี สังข์ศรี. (2550). ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2(3) 99-100
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2549) ภูมิปัญญาท้องถิ่น. สุรินทร์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- เอกวิทย์ ณ ถลาง และคณะ. (2539). ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย โครงการ กิตติเมธี. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช